

Nr 246.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående restitution eller avkortning av vissa kronoutskylder, som påförts vid Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag anställda personer; given Stockholms slott den 16 mars 1932.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

Felix Hamrin.

Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms slott den 16 mars 1932.

Närvarande:

Statsministern EKMAN, statsråden GÄRDE, HAMRIN, VON STOCKENSTRÖM, STADENNER, GYLLENSWÄRD, LARSSON, HOLMBÄCK, JEPPSSON, HANSÉN, RUNDQVIST.

Chefen för finansdepartementet, statsrådet Hamrin, anmäler fråga om eftergift av skattebelopp, som påförts vissa vid Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag anställda personer, samt anför därvid följande:

Vid tobaksmonopolets införande åtog sig staten att utgiva ersättning i olika former till företagare och personal inom tobakstillverkningen. Där-
emot lämnades icke gottgörelse till företagare och personal inom tobaks-
produktionens hjälpindustrier. Till dylika hjälpindustrier var att hän-

*Ersättning
till personal
vid Fricks
Fabriker.*

föra den tillverkning av cigarrlådor av trä, som sedan länge bedrivits av Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag i Malmö.

Jämte detta bolag bestod under den första monopoltiden även en annan fabrik för tillverkning av cigarrlådor, nämligen Nya Aktiebolaget Engelska Ångsågverket. Sistnämnda bolag nedlade sin rörelse år 1920. Ungefär samtidigt började tobaksmonopolet egen tillverkning av cigarrlådor, och under de följande åren fördelades monolets behov av denna förbrukningsartikel mellan Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag och monolets fabrik. Huvudsakligen till följd av övergång från trälådor till pappförpackningar för emballering av cigarrer och cigarrcigarretter men även i anledning av minskad cigarrkonsumtion nedgick emellertid efter år 1920 behovet av trälådor väsentligen, och monolets förbrukning kunde efter hand helt tillgodoseas av monolets egen fabrik. I detta förändrade läge meddelade monolet Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag, att detta bolag icke hade att påräkna ytterligare beställningar från monolet för tid efter den 1 juli 1930.

Inför utsikten att på grund av angivna förhållanden nödgas upphöra med sin verksamhet hemställde Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag hos Kungl. Maj:t om utverkande av skäligen ersättning för den förlust, som därvid drabbade bolaget och dess personal, allt i överensstämmelse med de principer, som varit gällande för ersättning till de tobaksfabrikanter och hos dem anställd personal, vilka vid införandet av statsmonopol å tobakstillverkningen måst nedlägga rörelsen. För de hos sökandebolaget anställda arbetarna gjorde Svenska Träindustriarbetareförbundets styrelse en liknande framställning.

Efter det utredning i ärendet verkstälts, framlades den 7 mars 1930 för riksdagen proposition (nr 205) angående ersättning till nämnda bolag och dess personal. Chefen för finansdepartementet anförde därvid till statsrådsprotokollet bland annat följande:

»I likhet med tobaksmonopolets styrelse och de i ärendet hörda myndigheterna finner jag, att sökandebolaget och den av detsamma sysselsatta personalen icke kunna anses hava något rättsanspråk gentemot staten på gottgörelse. Förbises må ej heller, att den starka reduktion i behovet av de av sökandebolaget framställda förbrukningsartiklarna, som på senare år inträtt, till betydande del är beroende på omständigheter, som äro en följd av en naturlig utveckling utan samband med tobakstillverkningens monopolisering. Då emellertid nödtvånget för sökandebolaget att nu helt nedlägga sin rörelse väsentligen föranledes därav, att tobaksmonopolet, den enda avnämanen inom landet av cigarrlådor, av affärsmässiga skäl och av hänsyn till sin personal anser sig böra i första hand utnyttja sin egen anläggning för tillverkning av lådämnen, synes det mig skäligen, att vid fabrikationens nedläggande vid sökandebolaget ersättning tillerkännes bolaget och dess personal i viss begränsad utsträckning. — —

I avseende å gottgörelsen till personal, anställd hos bolaget, ansluter jag mig till den av kommerskollegium uttalade meningen, att gottgörelse icke må tillkomma dem, som anstälts efter år 1920. I likhet med kollegium

finner jag vidare anledning saknas att utmäta ersättningen enligt de grunder, som jämlikt 9 § 4 mom. ersättningsförordningen tillämpats för yrkesutbildad personal inom tobakstillverkningen. I enlighet med det förslag, som framlagts i den av verkställande direktören i tobaksmonopolet i ärendet avgivna promemorian, förordar jag sålunda, att ersättningen regleras jämlikt 9 § 6 mom. av sagda förordning, med tillägg i angivna fall av understöd till växlande belopp, bestämda med hänsyn till ålder och anställningstid. För den personal, som skulle ifrågakomma till ersättning, uppgår enligt promemorian, vars förslag jag alltså biträder, sammanlagda gottgörelsen till 35,683 kronor 46 öre, därav 24,483 kronor 46 öre enligt nyssnämnda stadgande i ersättningsförordningen och 11,200 kronor i särskilda understöd.

Liksom staten vid tobaksmonopolets tillkomst erhöll gottgörelse av monopolbolaget för alla av staten i samband med monolets införande till enskilda utbetalade ersättningar, synes jämväl kostnaden för nu ifrågavarande ersättningar böra bäras av monopolbolaget. Styrelsen för bolaget har även förklarat sig beredd att hos tobaksmonopolets bolagsstämma göra framställning i dylikt syfte. Med hänsyn till tobaksmonopolets ställning till staten torde emellertid riksdagens medgivande till ersättningarnas utbetalande böra utverkas.»

Riksdagen biträdde Kungl. Maj:ts ifrågavarande förslag dock med viss höjning av understödsbeloppen, i följd varav den sammanlagda gottgörelsen till personalen uppgick till 46,883 kronor 46 öre. Sedan riksdagen i skrivelse den 21 maj 1930, nr 264, anmält sitt beslut i ärendet, delgavs beslutet Tobaksmonopolet, som under år 1930 utbetalade ersättningarna.

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 2 maj 1931 dagtecknad skrift hava samtliga de anställda, vilka utbekommit berörda gottgörelse — till antalet fjorton personer — hos Kungl. Maj:t hemställt om skattefrihet för nämnda dem tillerkända ersättnings- och understödsbelopp.

Till stöd för sin framställning hava sökandena åberopat, att genom Kungl. Maj:ts förordning den 17 juni 1916 (nr 215) föreskrivits, att skattefrihet skulle äga rum för ersättning och understöd, som utbetalats enligt förordningen den 15 december 1914 (nr 437) om vad iakttagas skall i avseende å införande av statsmonopol å tobakstillverkningen i riket (den s. k. ersättningsförordningen). Sökandena hava vidare anfört:

Ehuru den ersättning och det understöd, som tillerkänts sökandena, utgått i överensstämmelse med de grunder, varå sistnämnda förordning vilade, syntes det dock kunna ifrågasättas, huruvida sökandena jämlikt förordningen den 17 juni 1916 skulle för dem tillagda belopp kunna komma i åtnjutande av dylik skattefrihet. Då emellertid de sökandena tillerkända ersättnings- och understödsbeloppen till sin natur vore av samma slag som den ersättning och det understöd, varför skattefrihet ägt rum enligt sistberörda förordning, syntes det sökandena, att skattefrihet även borde tillerkännas dem. Såsom ytterligare stöd härför åberopades de skäl, som av vederbörande departementschef och bevillningsutskottet anförts i samband med framläggandet av förslaget till 1916 års förordning (proposition den 28 april 1916, nr 229, och bevillningsutskottets betänkande den 6 juni 1916, nr 43).

Fråga om skattefrihet för ersättningarna.

Personalens framställning.

Utlåtanden.

Över ansökningen hava utlåtanden avgivits av statskontoret och av länsstyrelsen i Malmöhus län.

Statskontoret har anfört:

Riksdagens beslut år 1930 att bereda personalen vid Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag ersättning ävensom understöd för den mistade arbetsställningen syntes få anses förestavat uteslutande av billighetsskäl. Det förhållandet, att sagda gottgörelse beräknats efter väsentligen samma grunder, som kommit till tillämpning i den tidigare ersättningskungörelsen, och att ersättningen enligt nämnda kungörelse på grund av särskilt beslut av riksdagen varit förenad med skattefrihet, syntes med hänsyn till gottgörelsens art, och då i föreliggande fall något beslut om skattefrihet icke fattats av riksdagen, icke behöva föranleda, att dylik skattefrihet även i detta fall medgäves. Då en åtgärd i sådant syfte ej heller syntes vara av särskilda förhållanden motiverad, ansågo sig statskontoret icke böra understödja ansökningen.

Länsstyrelsen i Malmöhus län har yttrat:

Det syntes icke kunna bestridas, att statskontoret anfört vägande skäl mot bifall till föreliggande framställning. Med hänsyn emellertid särskilt till det förhållande, att skattefrihet medgivits för de ersättningar, som utgått på grund av omförmälda förordning av den 15 december 1914, syntes dock sökandenas anspråk på att jämväl de måtte komma i åtnjutande av dylik skattefrihet icke kunna fränkännas ett visst berättigande. Vad anginge den tekniska sidan av detta spörsmål — länsstyrelsen har härvid yttrat sig allenast om den statliga skatten, däri inbegripet pensionstillläggsavgift och utjämningskatt — föreläge, såvitt länsstyrelsen kunde finna, icke något hinder för skattebefrielsen i fråga, utan syntes denna angelägenhet utan olägenhet kunna ordnas så, att ifrågavarande belopp antingen restituerades eller ock avskreves i räkenskaperna, allt beroende på om skatterna erlagts eller icke. Sedan 1931 års länsprövningsnämnd fastställt vederbörande taxeringsnämnders åtgärd att upptaga till beskattning merberörda ersättningsbelopp, hade samtliga sökande häröver anfört besvär hos kammarrätten, på vars prövning besvären ännu vore beroende.

Omfattningen av den ifrågasatta skattefriheten.

I en vid länsstyrelsens utlåtande fogad tablå finnas sammanförda uppgifter för en var av sökandena rörande till kommunal inkomstskatt beskattningsbart belopp samt till statlig inkomst- och förmögenhetsskatt taxerat och beskattningsbart belopp ävensom beloppen av sökandena år 1931 påförda utskylder av följande slag, nämligen: statlig inkomst- och förmögenhetsskatt, utjämningskatt, pensionstillläggsavgift, landstingsmedel, vägs katt, kommunalutskylder och kommunal progressivskatt. Tablån innehåller dessutom uppgifter i samma hänseenden, beräknade under förutsättning att de med ansökningen avsedda ersättningsbeloppen icke medtagits till beskattning.

Från nämnda tabell hava sammanställts följande uppgifter om beloppet för envar utskyldstitel av sökandena *nu* påförda utskylder ävensom av de utskylder, som skulle påförts dem, därest ersättningsbeloppen *icke tagits till beskattning*:

	Nu påfört utskylds- belopp	Utskylds- belopp vid skattefri ersättning	Skillnad
	kr.	kr.	kr.
Statlig inkomst- och förmögenhetsskatt	2,002: 27	403: 65	1,598: 62
Utjämningskatt	27: 22	1: 57	25: 65
Pensionstilläggsavgift	230: —	125: —	105: —
Landstingsmedel	153: 09	18: 90	134: 19
Vägskatt	123: 74	7: 18	116: 56
Kommunalutskylder	4,960: 15	1,135: 70	3,824: 45
Kommunal progressivskatt	102: —	6: —	96: —
Tillsammans	7,598: 47	1,698: —	5,900: 47

Med ansökningen torde hava avsetts att vinna fullständig befrielse från de utskylder, som påförts i anledning därav, att sökandena tillkommande gottgörelse taxerats. Då taxering redan ågätt, lär förverkligande av sökandenas önskemål böra ske i form av ett eftergivande av påförda utskyldsbelopp. Detta torde från statens sida kunna komma ifråga endast beträffande de till staten utgående belopp, som äro av bevillnings natur, nämligen den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten samt utjämningskatten. Eftergift synes däremot icke kunna äga rum beträffande pensionstilläggsavgiften. Därvid bör dock framhållas, att den högre pensionsavgift, vederbörande sålunda måste erlægga, tillgodoföres honom vid beräkning av hans pension. Självfallet kunna kommunalutskylder av olika slag icke i denna form eftergivas.

I efterföljande tabell har för envar av sökandena upptagits *dels* nu påförda belopp av den statliga inkomst- och förmögenhetsskatten samt utjämningskatten (kolumnerna A), *dels* de belopp, varmed samma skatter skulle hava påförts, därest gottgörelsen icke taxerats (kolumnerna B):

	Statlig inkomst- och förmögenhetsskatt			Utjämningskatt		
	A	B	Skillnad	A	B	Skillnad
	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.	kr.
Disp. Nils Larsson i Malmö	499: 38	175: 74	323: 64	13: 60	1: 33	12: 27
f. Verkmäst. Georg Hansen i Malmö ...	242: 73	30: 01	212: 72	3: 20	—	3: 20
f. Maskinisten Jöns Olsson i Malmö	226: 20	3: 48	222: 72	2: 94	—	2: 94
Maskinsnick. Oscar Svensson i Husie ...	47: 41	0: —	47: 41	—	—	—
Fabr.-arb. Albert Nilsson i Malmö	130: 06	1: 30	128: 76	—	—	—
» Bernhard Olsson i Malmö ...	174: —	21: 31	152: 69	1: 34	—	1: 34
» Axel O. Lenander i Husie ...	31: 75	0: —	31: 75	—	—	—
Snickaren Bror Persson i Malmö	66: 12	2: 17	63: 95	—	—	—
Fabr.-arb. Oscar Lenander i Malmö	51: 76	0: —	51: 76	—	—	—
Kontorschef Nils Dahlvig i Malmö	332: 77	144: 85	187: 92	6: 14	0: 24	5: 90
Kontorist Eric Larsson i Malmö	72: 21	11: 74	60: 47	—	—	—
Chaufför Lars Malm i Husie	16: 09	0: —	16: 09	—	—	—
Fabr.-arb. Nils Brink i Malmö	45: 67	0: —	45: 67	—	—	—
Maskinsnick. Gunnar Holmberg i Malmö	66: 12	13: 05	53: 07	—	—	—
	2,002: 27	403: 65	1,598: 62	27: 22	1: 57	25: 65

De belopp, om vilkas eftergivande kan bliva fråga, uppgå alltså till 1,598 kronor 62 öre i statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt till 25 kronor 65 öre i utjämningskatt.

Departements-
chefen.

De ersättningar och understöd, som jämlikt beslutet vid 1930 års riksdag utbetalats till anställda vid Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag, synas vara till sin natur jämförbara med de ersättningar och understöd, vilka i anledning av tobaksmonopolets införande på sin tid utgavos till dem, som förlorade anställning inom tobakstillverkningen. Liksom dessa senare undantogs från beskattning, torde det vara skäligt, att även i nu förevarande fall sökandena befrias från sådan inkomst- och förmögenhetsskatt samt utjämningskatt, som påförts dem i anledning därav, att de ifrågavarande ersättnings- och understödsbeloppen taxerats. Den omständigheten, att sökandena överklagat taxeringarna, synes mig icke böra utgöra hinder för att frågan om skattebefrielse i nu förevarande ordning upptages till prövning. Åtgärden lär böra innefatta, att ifrågavarande utskyldsbelopp till vederbörande restitueras eller, därest utskylderna ännu icke erlagts, i räkenskaperna avkortas.

För den befrielse, jag sålunda förordat, erfordras beslut av riksdagen.

Under åberopande av det anförda får jag hemställa, att Kungl. Maj:tt måtte föreslå riksdagen besluta,

att statlig inkomst- och förmögenhetsskatt samt utjämningskatt, som år 1931 påförts härefter angivna hos Pehr Fricks Fabrikers Aktiebolag anställda personer, må till vederbörande restitueras eller, därest skatt icke erlagts, i räkenskaperna avkortas, allt med belopp, som upptagas i följande sammanställning:

	Inkomst- och för- mögenhets- skatt	Utjämnings- skatt
	kr.	kr.
Disponenten Nils Larsson i Malmö	323: 64	12: 27
f. Verkmästaren Georg Hansen i Malmö	212: 72	3: 20
f. Maskinisten Jöns Olsson i Malmö	222: 72	2: 94
Maskinsnickaren Oscar Svensson i Husie	47: 41	—
Fabriksarbetaren Albert Nilsson i Malmö	128: 76	—
» Bernhard Olsson »	152: 69	1: 34
» Axel O. Lenander i Husie	31: 75	—
Snickaren Bror Persson i Malmö	63: 95	—
Fabriksarbetaren Oscar Lenander i Malmö	51: 76	—
Kontorschefen Nils Dahlvig i Malmö	187: 92	5: 90
Kontoristen Eric Larsson i Malmö	60: 47	—
Chauffören Lars Malm i Husie	16: 09	—
Fabriksarbetaren Nils Brink i Malmö....	45: 67	—
Maskinsnickaren Gunnar Holmberg i Malmö	53: 07	—

Denna av statsrådets övriga ledamöter biträdade hemställen bifaller Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten samt förordnar, att proposition i ämnet av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar, skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

Hjalmar Ekengren.